SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 49. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MARCH 14, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 14-го БЕРЕЗНЯ 1991 Ч. 49. РІК XCVIII.

РЕСПУБЛІКАНЦІ ГОЛОСУВАТИМУТЬ ЗА НЕЗАЛЕЖНУ УКРАЇНУ

Київ (УНІАР). — Тут в неділю, 10-го березня, з ініціятиви Української Республіканської Партії відбувся антиімперський мітинґ з участю біля 15,000 киян. На мітинґу республіканці закликали під час референдуму на запитання в обидвох бюлетенях відповісти „ні". Отже „ні" збереженню СССР і „ні" союзові суверенних республік.

У своїй промові голова УРП Левко Лук'яненко наголосив, що УРП бореться за побудову незалежної української держави, тому не може голосувати за союз у будь-якій формі. Виступили також голова Демократичної Партії України Юрій Бадзьо, голова Української Селянської Демократичної Партії Сергій Плачинда, голова Політичної Ради Руху Михайло Горинь, депутат Київської Міської Ради Микола Горбаль, голова Ради Української Християнсько-Демократичної Партії Петро Січко, співголова Української Народно-Демократичної Партії Євген Чернишов, член Спілки Письменників України Віктор Терен, голова Політичної Ради Закарпатського Руху Василь Зілгалов та представник Комітету Солдатських Матерів Віра Антонів. Виступили також представники інших об'єднань.

Промовці вимагали звільнення Степана Хмари та інших українських політв'язнів, ознайомили присутніх з ходом суду над Ярославом Демидасем, повідомили про відновлення слідства у справі С. Хмари та всіх інших заарештованих у тій самій справі.

Антиімперські мітинґи пройшли 10-го березня в усіх областях України, в обласних та районних центрах в тому числі й у великих містах Криму.

В Івано-Франківському мітинґ пройшов під гаслом „Ні союзній кабалі". Активістів УРП, Руху та ДПУ в Дніпропетровському затримали сержанти міліції, яких було — шість на трьох затриманих. Один з них, брутально лаючись, заявив російською мовою: „Шкода, що тепер не 37-ий рік, розстріляв би вас просто в підземному переході!" Черговий майор міліції виявився не такий аґресивний, він записав прізвища активістів та місце їх праці й відпустив.

Антиімперські мітинґи відбулися і в менших містах, таких як Марганець, Нікополь, Орджонікідзе, де виступили робітники, ветерани війни і праці, гості з Галичини та Дніпропетровського. Всі висловилися проти збереження СССР. Ветеран війни 60-річний пенсіонер з 31-річним партійним стажем Олексій Котляр, вибачившись перед громадою за своє членство у злочинній КПСС, прилюдно розірвав свій партійний квиток. Після цього за вказівкою працівників міського комітету КПУ мікрофон виключили. Духова оркестра виконала гимн „Ще не вмерла Україна", а учасники мітинґу одностайно ухвалили резолюцію вважати референдум антиконституційним актом. Висловлено також підтримку Борісові Єльцину, підтримку вимогам шахтарів, засуджено імперське становище президента М. Ґорбачова.

Обкоми та райкоми КПУ продовжують аґітаційну кампанію за новий союзний договір. Аґітаційні групи роз'їжджають по селах, щоб схилити людей голосувати усвітлі позицій КПСС — КПУ. Як інформує Денис Кубель, з аґітацією за союз включилися і священики УПЦ — філії РПЦ в Україні. Одним з найсильніших арґументів новітніх аґітаторів є таке твердження: „Україна без Москви загине!"

Л. Лук'яненко виступить на чорнобильській маніфестації в Торонто

Торонто (СКВУ). — У зв'язку з п'ятою річницею чорнобильської катастрофи, СКВУ, у співпраці з торонтонським Відділом КУК і відділами південного Онтаріо, влаштовує тут в неділю, 5-го травня, о год. 2:30 по полудні велику маніфестацію у Мейпл Ліф Ґарденс, щоб пригадати, що Чорнобиль — це трагедія для цілого світу, а не лише для України і Білорусії.

В програмі маніфестації: молитовна частина, доповідь голови Української Республіканської Партії, довголітнього борця і в'язня за права українського народу Левка Лук'яненка, збірний дитячий хор в супроводі української камерної оркестри та Капеля Бандуристів ім. Т. Шевченка з Дітройту.

Президія СКВУ закликає усі проводи українських церковних і світських організацій й установ стриматись від влаштування будьяких імпрез у цей день, щоб громадяни зорганізовано і масово могли заявити свій протест проти злочинних дій окупанта в Україні та солідарність з українським народом у його змагу за самостійну соборну державу.

Чистий прибуток з маніфестації буде переданий для проєкту СКВУ — лікування українських дітей-жертв чорнобильської катастрофи.

УНІАР потребує допомоги

Київ. — Тут у вересні 1990 року створилося Українське Незалежне Інформаційне Аґентство „Республіка" (скорочено УНІАР). Це перша в Україні інформаційна структура, незалежна від жодних політичних партій чи організацій. Вона виникла у зв'язку з необхідністю позапартійного об'єктивного інформування української і світової громадськости про події і процеси в Україні.

Працівники УНІАР не мають свого приміщення, змушені винаймати, але аґенція працює щодня, має своїх кореспондентів в областях, які повідомляють телефоном про події на місцях. Таким чином УНІАР має інформацію про найважливіші події в усіх реґіонах республіки.

Тим часом УНІАР не може працювати на повну силу через відсутність необхідної апаратури, особливо факс- машин, які потрібно мати в кожній області, комп'ютерів, друкарських машинок та копіярок.

Допомога для УНІАР сприятиме швидшому надходженню інформації з України. Для отримання інформації або для надання допомоги незалежній інформаційній службі УНІАР можна звертатися на адресу: Україна, 252011, Київ-11, вулиця Рибальська, будинок 11, помешкання 34, факси у Києві: 2900441, 4480-809. Розрахунковий рахунок 468531 у відділенні Промбудбанку Жовтневого району Києва. Телефон у ЗСА (201) 434-4863.

Співголови УНІАР: Світлана Рябошапка, Леонід Мілявський, Сергій Набока, Анатолій Доценко.

У Чехо-Словаччині відновлено Наукове Товариство

Пряшів, Чехо-Словаччина (М. Мушинка). — Тут 12-го лютого відбулися Загальні збори науково-фахового активу Союзу Русинів-Українців Чехо-Словаччинни, у яких взяло участь понад 30 науковців. Головною точкою програми зборів було створення Наукового Товариства Союзу Русинів-Українців. Після довгих дебат було обрано семичленний підготовчий комітет Наукового Товариства та чотиричленну комісію, яка опрацює його статут.

Наукове Товариство СРУЧС не нова організація. Вона ще у 60-их роках існувала при тодішньому Культурному Союзі Українських Трудящих, однак у 70-80-их роках, у зв'язку з „нормалізацією", діяльність товариства занепала і воно самоліквідувалося. Тепер вирішено відновити його діяльність на нових принципах, з новим статутом і програмою. Друкованим органом товариства залишаються „Наукові записки" (нещодавно видано їх подвійне, 15-16, число, що містить матеріяли Франківської конференції).

Це вже п'ята організація українських науковців Чехо-Словаччини створена після листопадової революції 1989 року. Минулого року у Пряшеві було засновано Асоціяцію Україністів Словаччини, а у Празі — Товариство Українських Лікарів Чехо-Словаччини та Студентське Українознавче Товариство. На початку цього року в тій же Празі було засновано Чеську асоціяцію україністів.

Основним завданням Наукового Товариства мала бути підготова до друку енциклопедичного довідника про історію і культуру русинів- українців Чехо-Словаччини.

Влітку цього року з нагоди міжнародної наукової конференції, присвяченої 120-річчю від народження В. Гнатюка та 70-річчю заснування Українського Вільного Університету, що відбудеться на Земплінській Шираві і у Свиднику 12-15-го червня, плянується заснувати чехо-словацький осередок Наукового Товариства ім.Шевченка.

Створено Українську Федерацію Округи Філядельфії

Філядельфія (С. Романко). — Тут в суботу, 2-го березня в приміщенні Українського Освітньо-Культурного Центру, відбулися Установчі збори організації філядельфійської округи для допомоги Україні з участю представників українських організацій і зацікавлених громадян.

Збори відкрив голова Організаційного комітету д-р Олександер Черник. Для дальшого ведення зборів вибрано Президію у такому складі: Роман Левицький — голова, Іван Даниленко та Степан Романко — секретарі. Після подання порядку нарад, звітував голова Організаційного комітету д-р О. Черник. У звіті сказано, що комітет, в основному, зосередив свою увагу на випрацюванні статуту нової організації, її структури і у наміченні кандидатів на вибір до головної Ради. Підставою до статуту служив статут недавно створеного Координаційного Комітету Допомоги Україні в Америці. Назва нової організації є: Українська Федерація Округи Філядельфії. Структурально федерація буде функціонувати на засадах корпорації. Провід її буде складатися з Головної Ради і Адміністрації, з узглядненням прав репрезентації організацій та повної контролі. Хочеться, щоб в такий спосіб було можливим координувати працю на користь Руху і України, взагалі усіх наших інституцій, організацій та української громади міста Філядельфії і околиці. За статутом федерація в основному стоїть перед важливим завданням совісно нести Україні дуже потрібну і всебічну допомогу.

Мову статуту пояснював адвокат Юрій Фаріон, підкреслюючи, що вона мусить відповідати вимогам різних урядових чинників, бо лише тоді, можна рахувати на їхнє прихильне визнання і співпрацю.

Після довшої дискусії, в якій були голоси за і проти творення нової організації, значною більшістю голосів громада вирішила, що потреба такої організації на терені Філядельфії таки існує.

Відтак прийнято статут, під умовою, що як виявиться потреба, його можна відповідно удобрити, а відтак вибрано 12 членів Ради в такому складі: Петро Гурський, Оксана Фаріон, Іван Даниленко, Степан Романко, Евген Лащик, Лідія Дяченко, Альберт Кіпа, Ярослав Трохименко, Олександер Черник, Христина Кульчицька, Орися Ільницька та Калина Козак; до Контрольної комісії увійшли: Юрій Фаріон, Віра Андрейчик та Борис Павлюк.

ГОСТІ З УКРАЇНИ В УОКЦЕНТРІ

Філядельфія. — Тут у суботу, 16-го березня, на запрошення Комітету Оборони Національних і Людських Прав України, який діє як комітет Руху, виступлять В. Пинзеник, економічний дорадник Вячеслава Чорновола і голова новоствореного при Львівському університеті Інституту Менаджменту, та його заступник О. Васюник. Відбудеться доповідь про найновіші події в Україні. Імпреза відбудеться в Українському Освітньо - Культурному Центрі. Початок о год. 4-ій по полудні.

Р. Рудницький знову концертуватиме в Україні

Янґставн, Огайо. — Відомий піяніст-віртуоз Роман Рудницький виїжджає у п'ятницю 15-го березня на Україну на двотижневе концертове турне. Він їде туди на запрошення українсько-канадського підприємства „Кобза", яке йому ці концерти влаштовує.

Турне почнеться речиталом у Києві в неділю, 17-го березня, відтак він концертуватиме у Запоріжжі 20-го березня, а 23-го березня він виступить як соліст у Києві з Державною філгармонічною оркестрою, граючи 5-ий фортепіяновий концерт Бетовена. 26-го березня він виконає концерт Гайдена ре-мажор з камерною оркестрою у Рівні, а 28-го дасть речиталь у Чернівцях.

Це є друге концертове турне по Україні в цьому сезоні, бо в грудні 1990 року Р. Рудницький відбув турне по Галичині з концертами у Львові, Тернополі та Івано-Франківському.

У січні Р. Рудницький концертував в Нассо на Багамських островах. В першій половині лютого він дав кілька концертів в Англії, а 28-го лютого він мав речиталь у Пуерто Ріко у місті Сан Герман.

При кінці квітня і у першій половині травня він знову матиме турне в Англії, виступаючи там у дев'ятьох концертах.

Створили Раду безпеки СССР

Москва. — Аґентство Асошіейтед Пресс інформує, що Верховна Рада СССР затвердила Раду безпеки, яку, згідно з аналогією американської урядової системи, зформував в тоталітарній однопартійній системі генеральний секретар ЦК КПСС і президент-диктатор Міхаїл Ґорбачов. Цей дорадчий орган диктаторської влади буде служити кремлівським керівникам порадами з ділянок внутрішньої і зовнішньої політики та аналізуватиме міжнародні конфлікти.

Комуно-московські реакціонери, які є тепер при владі, обрали до згаданої Ради з-поміж себе сім осіб: заступника президента Ґеннадія Янаєва, голову Ради Міністрів Валєнтіна Павлова, міністра закордонних справ Алєксандра Безсмертних, міністра внутрішніх справ Боріса Пуґо, міністра оборони маршала Діміт рія Язова, керівника КҐБ Владіміра Крючкова і колишнього міністра внутрішніх справ Вадіма Бакатіна. Крім згаданих до ради увійдуть ще колишній керівник кадрів в ЦК КПСС Валерій Болтін, а також головний дорадник Ґорбачова для справ Близького Сходу Євґеній Прімаков. Останні два кандидати не отримали вимагаючої кількости голосів у Верховній Раді і їхні кандидатури відкладено для другої тури голосування. Крім праці в ЦК КПСС, Болдін є одним з головних асистентів М. Ґорбачова,а Прімаков — відомий ґорбачовський емісар та посередник між кремлівським керівництвом і диктаторським режимом в Іраку Саддама Гуссейна.

Виступаючи перед членами Верховної Ради СССР, М. Ґорбачов намагався підкреслити важливість функцій, які будуть сповняти члени Ради безпеки. Він заявив, що до їхньої компетенції входитимуть справи економіки, безпеки, політичної стабільности, головно на міжнародному відтинку тощо.

Очевидно, західні дипломати і численні політичні аналітики, підсміхаючись з цієї кремлівської комедії, заявляють, що жодної аналогії із західніми радами безпеки в совєтській раді немає, хочби навіть з тієї причини, що до неї входять фактичні керівники імперії, які дораджуватимуть президентові так, як їм буде вигідно.

М. Ґорбачов і голова Верховної Ради СССР Едуард Ковалєв інформували депутатів про справи підписання нового союзного договору і референдум, який повинен згідно з рішенням, відбутися в усіх 15-ох республіках, 17-го березня. Ковалєв заявив, що вісім з усіх 15 республік вже прийняли до відома зміст нового договору перед тим, як він був представлений до затвердження Радою Федерації. Не закінчена ще процедура підписання. При тому він повідомив, що Литва, Латвія, Естонія, Грузія, Вірменія і Молдавія заявили, що не підписуватимуть договору і не братимуть участи в референдумі.

Покищо погодились підписати договір Російська федерація, Україна, Казахстан, Узбекістан, Туркменія, Киргизія, Таджикістан і Білорусія. Азербайджан не погоджується лише з частиною проєкту, який вже був опублікований в совєтській пресі. Не всі, очевидно, громадяни у згаданих республіках, які нібито погодилися підписати договір, голосуватимуть за нього, бо рішення про підписання було прийняте комуністичною більшістю у Верховних Радах, з яким не всі погоджуються. В Україні Рух й чимало інших організацій виступають категорично проти підписання договору, вважаючи його моввим імперським зашморгом на шиї поневолених Москвою народів.

МОСКВА ПРОДОВЖУЄ СТРАШИТИ РЕСПУБЛІКИ ГРОМАДЯНСЬКОЮ ВІЙНОЮ

Москва. — Головний дорадник президента СССР Міхаїла Горбачова у справі союзного договору і зв'язків з республіками, Ґріґорій Ровенко, виступаючи 12-го березня на пресовій конференції застрашував республіки громадянською війною, подібною до війни в 1917 році, якщо більшість голосуючих у республіках, які братимуть участь в референдумі 17-го березня, висловляться проти існування союзу в майбутньому. В подібному тоні говорив недавно в Білорусії сам М. Горбачов, нап'ятновуючи діяльність „сепаратистів" і націоналістів, які, мовляв, працюють для розпаду СССР.

Для заспокоєння республік Ровенко запропонував нову концепцію співпраці в Союзі, а саме переіменування сьогоднішньої комуно-московської імперії, тобто СССР, на Федерацію Суверенних Держав (ФСД), кажучи, що й так в декількох республіках вже зняли назву „совєтська" і „соціялістична" із своїх назв. Згідно зі словами Ровенка, на такій змінній основі буде побудована також нова конституція країни. Він підкреслив, що Рада Федерації, обговорюючи ці питання, змінила також союзний договір, який від тепер називатиметься „Договором суверенних республік". Щоб надати цьому брехливому і підступному кремлівському плянові більшої вагомости, Ровенко заявив, що у підготовчих працях і підписанні взяли участь 26 республік — вісім союзних і 18 колишніх автономних територій. В характері спостерігачів були представники Азербайджану, які нібито були „дуже близькі до підписання договору", а також частина російськомовних мешканців Естонії. Відсутніми були представники усіх трьох прибалтійських республік, Грузії, Молдови, Нахічеванської і Аджарської республік. Про відсутність вірменських представників в інформації ТАСС нічого чомусь не згадується.

Усі рішення були прийняті „демократичним способом", заявляв Ровенко журналістам, характеризуючи не тільки СССР демократичною державою, але також саму існуючу тепер систему. Відповідаючи на запитання кореспондентів Ровенко ще раз пробував „з'ясувати розподіл влади в Союзі, кажучи що центральний уряд подбав, щоб в договорі були забезпечені суверенні і територіяльні права республік, однак за союзом далі залишаються права на контролю цілости території, оборони, державної служби безпеки, контролі дібр, валюти та іншими важливими справами.

Як відомо, Російська Федерація, зглядно її керівник Борис Єльцин вистпив перший з неґативною оцінкою договору. Його підтримує велика більшість мешканців РСФСР і чимало громадян в інших республіках. Ровенко заповів, що напередодні референдуму з довшою промовою і виясненням виступить сам президент М. Ґорбачов і журився, що референдум коштуватиме державну касу від 100 до 110 міл. карбованців. Верховна Рада прийняла також постанову, яка уповноважнює депутатів Верховних Рад бути офіційними спостеріґачами референдуму. Про закордонних спостеріґачів Ровенко нічого не згадував.

Виглядає, кажуть закордонні спостеріґачі, що основною темою і ціллю Ровенка було застрашити республіки громадянською війною, якщо вони голосуватимуть проти союзного договору. В загальному західні дипломати в Москві скептично оцінюють референдум і саму тактику обдурювання поневолених Москвою народів.

У СВІТІ

ВІДВІДУЮЧИ ІЗРАЇЛЬ під час своєї поїздки по країнах Близького Сходу, секретар Державного департаменту Джеймс Бейкер представив ізраїльським урядовим чинникам те, що він називає „новим мисленням" арабських народів коли йдеться про замирення з Ізраїлем, зазначуючи при тому, що успіхи залежатимуть від взаємодії Ізраїля. Дж. Бейкер на входив у жодні конкретні подробиці про цей новий підхід арабських країн, але радше в загальному стверджував, що існують нові можливості у підході до полагодження цих проблем. Все ж таки Дж. Бейкер на пресовій конференції кинув м'ячик ініціятиви в ізраїльське грище, заявляючи, що на своїй зустрічі з міністром закордонних справ Ізраїля Дейвидом Леві він позвітував йому про його розмови у Ріяді з міністрами закордонних справ Єгипту, Савдійської Арабії, Кувайту, Сирії, Багрейну, Катару, Оману та Об'єднаних арабських еміратів.

ЗСА ТА БРИТАНІЯ ДІЙШЛИ до згоди, що широко відіб'ється на пасажирах і летунських лініях трансатлантійських полетів. Повітряна лінія Пен Амірекан Ворлд Ейрвейс, яка вже на днях мала перестати існувати, продовжуватиме свої полети. Дозволяючи лініям Юнайтед і Амерікан купити шляхи до лондонського летовища Гітро, цей договір здобув уже потрібну готівку для лінії Транс Ворлд Ейрлайнс, яка хоча не є в такому сатні, як її посестра Пен Ем, все таки останнім часом мала поважні фінансові втрати. Пен Ам погодилась відпродати свої повітряні шляхи до Лондону лініям Юнайтед і ТВА і має вже подібний договір з лінією Амерікен. Знавці твердять, що цей договір буде корисним в майбутньому для повітряних ліній обидвох континентів.

ПРЕЗИДЕНТ ПОЛЬЩІ ЛЄХ ВАЛЕНСА розіслав членам сойму офіційного листа з проханням, щоб вони висловились на тему евентуального розпуску обидвох палат і розписання нових парляментарних виборів в кінці травня, або на початку червня. В листі Валенса заявляє, що хоча реченець теперішнім парляментаристам ще не закінчився тепер треба звернутись за порадою до народу тобто перейти на повну демократичну форму виборів. „Ми повинні забути за круглі столи (договори комуністів з опозицією) і за інші договорення, які треба трактувати, як речі минулого. Такі договори сьогодні тільки стримують демократичні процеси від розвитку і закріплення", — заявив президент Валенса. Польський сенат був обраний демократично і в ньому нема комуністів.

ІРАК ЗАЯВИВ, ЩО ПОВЕРНЕ тлінні останки 14-ох осіб союзного військового персоналу, які загинули у війні в околицях Перської затоки. Офіційні військові чинники готовились прийняти тіла загинувших на летовищі у Даграні, одначе вони зазначили, що не відомо чи серед 14 були американці. Підполковик летунства Вірджінія Прібила заявила, що першу спробу зідентифікувати покійних буде переведено там же, а тоді тіла будуть передані відповідним властям-представникам окремих країн. „Коли між ними будуть американці, то їхні тіла будуть перевезені до місцевости Довер у стейті Делавер для позитивної ідентифікації".

В АМЕРИЦІ

СЕНАТОР АРЛЕН СПЕКТЕР знову запропонував законопроєкт, який у випадку схвалення поділив би Сі-Ай-Ей на дві окремі аґенції, одну для розвідки, а другу для таємних дій. Головував би над обидвома аґенціями крайовий директор на місце теперішнього директора Сі-АЙ-Ей. Цей республіканський сенатор з Пенсильванії уважає, що Акт крайової безпеки з 1947 року, яким створено Сі-Ай-Ей, має один недолік, а це те, що маючи за завдання постачати президентові країни „неполіровану інформацію", в той самий час веде закордонну політику, виконуючи таємні завдання. В результаті, на думку А. Спектера, вже кілька директорів Сі-Ай-Ей уважали свій пост незаперечним правом формувати американську закордонну політику. Для прикладу сенатор наводить „Бей оф Піґс" та „Іран-контра" афери. Одначе один з працівників сенатської Комісії для справ розвідки уважає, що пропонований Спектером законопроєкт реорганізації крайової розвідки може натрапити на труднощі зі сторони президента Джорджа Буша, який правдоподібно оборонятиме існування Сі-Ай-Ей.

ВАЛТЕР Г. АННЕНБЕРҐ, ВИДАВЕЦЬ, філантроп і колишній американський амбасадор в Англії, минулого понеділка, 11-го березня, заявив, що він передасть у спадщину нюйоркському Метрополітальному музеєві збірку своїх картин вартости приблизно 1 біл. дол. Його дарунок буде найбільшою одноразовою пожертвою картин за останніх 50 років для музейного відділу малярства французьких імпресіоністів і післяімпресіоністичного періоду. Збірка В.Г. Анненберґа має понад 50 картин таких мистців як Мане, Деґа, Моне, Ренуар, Тулюз-Льотрек, Сезан, Ван Ґоґ, Сюрат, Ґоґан, Боннард, Віллярд, Матісс, Пікассо та Брак.

ГУБЕРНАТОР ЛУЇЗІЯНИ Бадді Ромер публічно оголосив, що покидає Демократичну партію та переходить до Республіканської. При цьому він звернувся до своєї нової партії з проханням підтримати його кандидатуру на посаду губернатора стейту в наступних виборах, що відбудуться цієї осені. Аналітики політичних подій уважають, що для губернатора, який не один раз своїми незалежними потягненнями дратував своїх демократичних однодумців, здобуваючи при тому підтримку республіканців, це був найрозумніший крок, якщо йдеться про збереження його політичної кар'єри.

ХОЧА ТЕПЕР ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ втішається великою популярністю серед населення ЗСА, то американські демократи починають думати про президентські вибори 1992 року. Усвідомлюючи собі значіння цих успіхів Дж. Буша, демократи почали вголос застановлятися над можливістю кандидатур зі своєї партії. Якраз тепер можливих кандидатів немає, то як твердить колишній крайовий голова демократів Роберт Стравсс, політики ніколи не можна передбачити, бо за шість місяців ситуація може цілком змінитися. Все ж таки доброю ознакою є те, що демократи починають активізуватись.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

На черзі справи Ізраїля й арабів

Промовляючи в середу минулого тижня до з'єднаних Палат Конґресу, президент Джордж Буш, проголосивши офіційно кінець війни проти Іраку, тут же заявив, що Америка та її союзники прийняли зобов'язання завести такий мир на Близькому Сході, щоб ніколи не повторилася подібна криза. І Президент поставив крапку над ,,і", що найпершою передумовою миру на Близькому Сході є ,,замирення між Ізраїлем та арабським світом" на базі компромісу. Заповів, що для цієї цілі висилає до країн Близького Сходу державного секретаря Джеймса Бейкера. Цей останній відвідав уже вісім країн, почавши від Савді Арабії, перевівши в їхніх столицях наради з тамошніми лідерами та докінчивши Ізраїлем. У тих нарадах не йшлося тільки про проблему Ізраїля й палестинців, бо післявоєнна ситуація вимагає вирішення тривкої забезпеки цілого обширу Перської затоки, вимагає демократизації тамошніх автократичних арабських країн, устійнення напрямних щодо продукції й експорту тамошньої нафти й інші подібні важливі справи. Покищо є таємницею, що Бейкер осягнув у цих своїх нарадах. Зокрема не знаємо, що він почув про можливості замирення з Ізраїлем і на базі якого компромісу.

Це буде довгий, затяжний і нелегкий процес. Але всі сторони визнали, що саме тепер, після розгрому збройної сили Іраку, є найкращий момент для започаткування арабсько-ізраїльських контактів. Пригадуємо, що з усіх 22-ох членів Арабської Ліґи тільки єдиний Єгипет офіційно визнав державність Ізраїля і зберігає з ним дипломатичні зв'язки — зрештою, теж дуже напружені. Єгипетсько-ізраїльське замирення прийшло у договорі з 1979 року і було заслугою президента Джіммі Картера. Єгипетський президент Анвар Садат мав відвагу полетіти до Єрусалиму й визнати державність Ізраїля. За цю відвагу заплатив життям. Наступником Садата став теперішній президент Госні Мубарак. Компромісом у тодішньому замиренні була згода Ізраїля на зворот Єгиптові півострова Синай, що його Ізраїль окупував був у війні 1967 року. Але після того й по нинішній день Ізраїль відмовляється звернути окуповані арабські землі: правий берег ріки Йордану, що належав Йорданії, обшир Ґази й узгір'я Ґоляна, що належало Сирії. Усі спроби знайти якийсь компроміс і замирити ворожі сторони розбивалися об спротив екстремного правого ізраїльського уряду з прем'єром Їцаком Шаміром у проводі. Шамір склеїв коаліцію своєї націоналістичної Лікуд-партії з групами релігійних фанатиків, які вважають, що окуповані арабські землі були в біблійних часах ізраїльськими і тому Ізраїль має ,,право" зберігати їх. Але від двох років півмільйона палестинців, себто арабських автохтонів території, яка була під колоніяльною владою Англії під назвою Палестина, ведуть масові демонстрації, в яких згинули вже сотні арабів у зударі з ізраїльською поліцією.

Знавці близькосхідніх справ уважають, що коньюнктура для зрушення проблеми з мертвої точки тепер краща, бо зменшилася повага Палестинської Визвольної Організації, з якою Ізраїль принципово відмовлявся зустрічатися й говорити. Лідер ПВО Ясір Арафат солідаризувався з Саддамом Гуссейном у цій війні, і разом із Гуссейном скомпромітував себе в очах американців. Те саме сталося з йорданським королем Гуссейном, який зламав був первісну невтральність і виголосив промову з заявою солідарности з Іраком. Вихідною точкою для нових спроб порозуміння є все ще резолюція Ради Безпеки Об'єднаних Націй число 242, яка вимагає від Ізраїля звороту арабських земель, окупованих у війні з 1967 р., але признає Ізраїлеві право державного існування ,,у безпечних кордонах". Які ці ,,безпечні кордони" — у цьому ціла заковика. Справу комплікує масовий наплив жидів з СССР. Нема їх де примістити.

Президент Буш, сподіваємось, не забуде заповідженої дії і знайде спосіб проламання екстремного становища Їцака Шаміра. За те, що Ізраїль не дав себе спровокувати Іракові і не включився активно до війни, ЗСА дали йому 650 мільйонів долярів ,,відшкодування". Але хід подій веде до міжнародної конференції, яка відбудеться після підготови її тихою дипломатією. Це тепер найбільший клопіт державного секретаря Джеймса Бейкера.

Василь Дідюк

КАНАДСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ СВЯТО П'ЯТЬОХ ПОКОЛІНЬ

I.

Як орієнтаційну дату поселення українців в Канаді подається 7-ме вересня 1891 року, коли то до Канади прибули Іван Пилипів і Василь Єленяк. Вони офіційно вважаються першими українськими іміґрантами, хоча докладно не простежені сліди ранішої української іміґрації до Канади. За прикладом і закликом Івана Пилипіва і Василя Єлиняка багато тисяч їхніх земляків, зокрема із Західніх українських земель, що були тоді в складі Австро-Угорської імперії, переїхали до Канади та інших американських північних і південних країн. Рік 1991 — це рік століття українського поселення у Канаді, який з великим ентузіязмом і радістю відзначуватиме українська спільнота в Канаді. Це буде свято п'ятьох поколінь Канадської України.

Добре знаємо, якими тяжкими були перші піонерські часи для української іміґрації. Працювали наші люди дуже тяжко у невідрадних обставинах; погорджувані, зневажувані, корчували ліси, розорювали прерії та освоїли мільйони акрів незайманої прерійної цілини на заході Канади. З часом вони успішно заселили і цивілізували дикі райони Манітоби, Саскачевану й Альберти. Руками українських піонерів збудовані залізничні сітки-дороги, розорані поля — одним словом, українці були співбудівничими західньої Канади разом з англійцями, німцями, французами та іншими. Вони поширили кордони заселення віддалених провінцій, основуючи нові оселі, які тягнулися нерозривною смугою від південно-східнього кута Манітоби, переходячи в північно-західньому напрямку до ріки Піс Рівер у північній Манітобі.

Одним з чинників, які сприяли великому поселенню українців на західніх преріях Канади, було те, що в 1879 році сюди завезли сорт галицької пшениці (ред файн), яка швидко дозріває і має високі харчові якості. Вперше засіяли її в Онтаріо, а пізніше вона стала основою для виведення 80 сортів для Північної Америки. На заході Канади цю українську пшеницю вперше культивовано в долині Ред Рівер, ґрунти якої офіційно названі в атласі ґрунтів ,,чорноземом", подібні до ґрунту українського Поділля. Таким чином, коли українці осіли в західній Канаді, вони почували себе як на рідних землях, обробляли подібні як в Україні ґрунти, сіяли українську пшеницю.

Ще й тепер майже половина українського населення канадських прерій займається сільським господарством. Українські фармери належать до найкращих в Канаді. Серед визначних вчених досліджування сільського господарства зробили великий вклад українські вчені — д-р Т. К. Павличенко, професор рослинознавства у Саскачеванському університеті, відомий у світі автор ряду наукових праць та дослідник в ділянці хемічного поборювання бур'янів; д-р Ізидор Глинка — визнаний у світі хемік в ділянці зернових культур Дирекції зернових комісіонерів.

Хоч не легкими були піонерські часи, однак наші поселенців мали відвагу, витривалість, віру та добру волю поруч із завзяттям, коли покинули свою батьківщину та поселились на незайманих диких просторах прерій, у непрохідних лісах, де зустрілись з твердою дійсністю. З рідного краю вони не привезли нічого матеріяльно вартісного, зате привезли щось значно більше — вартість духову, яку підтримували тут маленьким молитовником і Шевченківським ,,Кобзарем", що були їх і їхніх дітей щоденною духовою поживою. Бог і пам'ять про Україну — це нерозривна цілість, що давала цим першим поселенцям наснагу витримувати всі труднощі життя і не відцуратися свого національного ,,Я", не зрадити своєї народної культурної спадщини і віри. Не русини, не ґаліціяни, не руснаки, не австріяки чи малороси, вони були українцями і разом з тим вірними громадянами прибраної батьківщини Канади. Тепер їхні діти, внуки і правнуки живуть заможно, гідно вписуючи своє національне ім'я у розвиток вільної Канади як заслужені її співгромадяни.

Сьогодні, у 100-ліття нашого поселення у Канаді, ми є українською зінтеґрованою спільнотою. Це інтеґрування наростало послідовно й органічно, а дух української людини встановив форму і порядок нашого життя.

Сторіччя! Українці на протязі цього часу доказали, що вони є працьовитими землеробами, вони виявили теж великий хист практично в усіх ділянках життя: в торгівлі, промисловості, в професійному, мистецькому, науковому, літературному і у політичному напрямках. До наших цьогорічних святкувань стає п'ять поколінь. Це ці покоління творять наше канадське українство від початків до сьогодні.

Закінчення буде.

Роман Кухар

Плоди послідовної праці бібліографа

Степан Радіон, ,,Карбовані друком сліди лишаються", бібліографія, сьома збірка, НТШ в Австралії у співпраці з Могилянсько-Мазепинською Академією Наук, передмова М. Бойка, фотокопії документів, поіменний показник, Мельбурн, Австралія, 1990, ст. 114.

Заголовок сьомої збірки бібліографії д-ра Степана Радіона ,,Карбовані друком сліди лишаються" — це по-українському передана парафраза доведеної в історії правильности латинського визначення, ,,scripta manent". Приходить на згадку співмірний вислів народної мудрости — ,,Що написане пером, того не витягнеш волом". Цей зворот часто вживав і запевняв про його вірність професор-украініст в Академічній Гімназії у Львові Ярослав Біленький. Все записане чи надруковане є водночас нестертим актом запису й затямленою істиною, подібно як ,,білими плямами" забутих подій залишається несписана історія. Скільки фактів і подій, пережитих тільки впродовж одного покоління, пропадають із проходом часу в людській пам'яті, коли не утривалити їх писаним документом! Багато періодів в нашій історії достатньо не досліджені з недостачі джерельної літератури; ще й досі не знаємо як слід нашої передісторії, бо не було в нас подібного до Нестора літописця померклих століть, що записав би події в Україні ще до їхнього опису в ,,Повістях временних літ". У висліді доводиться задовольнятись гіпотезами.

Тому такі важливі є збереження культурно-наукової документації в сучасному, бо, не зберігши її, залишаємо ,,пусті місця" для праці майбутніх дослідників. Це рівною мірою торкається літописних як і бібліографічних записів, одне доповнює друге.

Відрадно взяти в руки сьому збірку австралійської україніки нашого невтомного бібліографа С. Радіона, що далі реєструє, точно й послідовно, як у своїх шести попередніх бібліографічних зведеннях, наші видавничі придбання в Австралії в їхній друкованій суцільності — книжкові видання, брошури, періодику, зокрема рецензії, огляди, репортажі, статті, документи, хроніку за 1987-1989-ті роки. Чергово, фахово підготоване бібліографічне видання С. Радіона є не лиш його особистим здобутком (з приведеними відзначеннями його наукової діяльности), але й звітом суспільних досягнень нашої великої української громади в Австралії, що друком відпечатує своє творче існування на поселеннях. І ще одну цінну прислугу віддає автор сьомої збірки бібліографії австралійської україніки, а саме — від низки років, власне від цілих десятиріч, веде він послідовно свою літописну діяльність і прикладом власної праці в цій потрібній галузі історіографічної документації закликає земляків в батьківщині й на поселеннях діяти енерґійно й постійно в напрямку збереження й утривалення інтелектуально-духових вартостей нашого народу. Ми одні у правдивому світлі зможемо їх записати, чужинці переочать їх, злегковажать або промовчать. Метою ворожих супроти України сил було завжди стерти історичну пам'ять (правду) українського народу, щоб на місці розореного національного пустиря будувати власне панівне запілля займанців, створювати штучні підвалини їхньої (і фальшивої) історичної генези влади на даній території, бо її динамічна сила в державній структурі народів незаперечна. Нез фальшоване свідоцтво правдивих історичних фактів у посіданні гнобленої національности, речева бібліографія її культурно-наукових надбань, дарма що невпізнані своєчасно в світі, становлять потенційну силу в майбутньому й є запорукою здобутих самобутніх вартостей, тоді як псевдонаукова, зумовлена великодержавною пропаґандивною політикою фальшивка історії зазнає у свій час провалу.

В цьому розумінні бібліографія є основним ключем у вивченні історії й історії культури народу, звідсіля й така важлива її роля в національній свідомості, з одного боку, й як джерела універсальної інформації, з другого. Хоч бібліограф функціонує в розмежуваннях минулого й сучасного, приціл його праці скерований на майбутнє. Значення кропіткої праці нашого бібліографа С. Радіона доцінюють чужинецькі наукові установи, обираючи його своїм членом, та особливо крайові органи нашого наукового представництва, про що свідчить зацікавлення Археографічної Комісії АН УРСР в отриманні його бібліографічних праць.

У МАНІЛІ, СТОЛИЦІ Філіппін, колишня Перша лейді Імельда Маркос і її діти домагаються повороту всіх родинних дібр сконфіскованих урядом президента Коразон Акіно. У петиції внесеній адвокатами до Верховного суду сказано, що родині колишнього президента покійного Фердінанда Маркоса повинні повернути все родинне майно "таким самим порядком, як спадкоємцям відомих в ЗСА злочинців Ел Капон та Діллінджера, які успадкували їхнє майно".

Сірка

,,СИНДРОМ БРЕХНІ"

Газета ,,Радянська Україна" з 9-го лютого на першій сторінці (з продовженням на третій) опублікувала статтю ,,Гуманітарний синдром" М. Петрушенка в рубриці ,,Журналіст повернувся з відрядження". Така рубрика повинна викликати у читача переконання, що автор статті був очевидцем і свідком справи, про яку пише, — це старі методи КҐБ, які не раз виправдались у минулому. Підписаний Петрушенко того навіть здалека не бачив, про що пише. Про це свідчить не лише брехня, якою він починає свою статтю з першого речення, але й те, що я його і здалека не бачив при нашому транспорті, а був я не лише організатор, але й керівником гуманітарної акції з Німеччини на Закарпаття.

Та спочатку трохи поясню, про що йдеться. В німецькому місті Зіґен існує вже третій рік при університеті Німецько-Українське товариство ,,Діялог", у якого є дружні взаємини з Товариством української мови при фізичному факультеті Ужгородського університету. Коли в Німеччині минулого року розпочалась акція ,,Серце для Росії", то наше Товариство ,,Діялог" розпочало акцію ,,Допомога Україні", щоб допомогти провінції, в даному разі містові, де міститься наш партнер — Товариство української мови. Населення нашого міста й околиці відгукнулось дуже щиро на наше звернення, і 13-го грудня 1990 року ми вирушили в дорогу з одним вантажним автом та двома мікроавтобусами, завантаженими чотирма-п'ятьма тоннами харчів — переважно мукою, цукром, рижом, кавою, макаронами, шоколядою та іншим. В дорозі, що становить біля 1400 км, не обійшлось не без неприємних пригод і ми спізнили на кордон на п'ять годин. Нас зустрів, як і слід, голова міськради, демократично обраний Е. Ландовський, бож допомога призначалась для його міста. Ландовський та його заступник Б. Сливка допомогли нам розділити харчі тим, які їх дуже потребували, — а таких в Ужгороді нараховується понад 1,000 людей.

Наступного дня, коли ми від'їздили, голова міськради Ландовський провів нас на кордон, дякував за допомогу й сказав: ,,Їсти ми маємо що, але от з медикаментами та медичними препаратами у нас справа гірше стоїть". Він дав нам листу з 30 медикаментами та медичними приладами, які конче потрібні лікарням Ужгороду.

У Німеччині ми знову звернулися через газети до населення допомогти організувати другий транспорт з медикаментами та медичними приладами й інструментами. За короткий час нам удалось зібрати солідну суму і при допомозі аптекарів закупити понад 65 тисяч одноразових шприц, понад 30 тисяч операційних рукавиць, понад 1000 інфузійних приладів та понад 1800 пляшок інфузійного розчину, значну кількість інструментів для лікування горла, носа та вуха, й кілька картонів потрібних ліків — разом вартістю на якихось 100,000 німецьких марок, що під сучасну пору становить біля півтора мільйона карбованців! І звичайно, що голова міськради й виконкому Е. Ландовський та його заступник Б. Сливка прийшли на кордон зустріти нас, бо це ж гуманітарна допомога містові, населення якого їх обрало на керівні посади.

Та саме тут починається клопіт, спричинений не нашим транспортом, а людьми, які не здатні збагнути, що Ландовському й Сливці йдеться про те, щоб місто було забезпечене не лише матеріяльно, але й здоровельно, і діяли вони не в інтересах партії чи своїх особистих, а в інтересах міста. Але хтось мав інші інтереси!

25-го січня 1991 року на кордоні нас очікували не тільки представники міста та Товариства Української Мови, але й майор КҐБ Голінка та заступник начальника митниці Грицак. Згідно з указом президента Горбачова, митники повинні уникати всяких бюрократичних заходів, оскільки йдеться про дароване для загального добра. Але заступник начальника Грицак зразу попередив, що ,,на цей раз будемо інакше робити, ніж минулого разу". Оце ,,інакше" і полягало в тому, що порушували закон президента про небюрократичний прийом харитативної допомоги. Після довшого ,,обговорення" проблеми, Грицак призначив трьох митників, які нас супроводили, коли ми розвозили гуманітарну допомогу. Митники були дуже пильні і кожен фабрично запакований картон розрізували й перевіряли, чи шприци справді шприци, але на щастя не підраховували їх. Медикаменти й медичні прилади та препарати було завезено до дитячої та міської лікарень з тим, що потім одноразові шприци розділять між лікарнями, де нема тих речей, — йдеться про жіночу та обласну лікарні. Десь один автобус був з убранням, помаранчами та бананами, що їх ми завезли до Перечина до дитячого будинку та до Тури Ремети до старечого будинку. Митники переглядали не тільки картони з медичними приладами, але й мішки та картони з убранням, заглядаючи навіть у кишені, а з тих кількох кар-

(Закінчення на стор. 3)

Вікентій Шандор

СОБОРНО ДЕРЖАВНИМ ШЛЯХОМ

Кожний раз, як тільки державно-визвольна справа України набирає в політичному світі розголосу, зголошуються до слова ,,голосні труби" наших недоброзичливих сусідів. Вони стараються не тільки заглушити справу української державности, але й захитати її соборнодержавний характер. Мова є про чехо-словацькі й мадярські акції на Закарпатті з метою відлучити його від України без уваги на те, що Закарпаття є історично й правно невід'ємною частиною України.

Сучасний розвиток подій в СССР викличе поважні політичні зміни на цім терені. Можна оправдано припускати, що стабілізацією відносин займеться відтак міжнародна мирова конференція. Протиукраїнська акція чехословацьких і мадярських активістів на Закарпатті є тільки внутрішньою підготовою, яка буде перенесена на міжнародний форум, як настане слушний час.

Треба подивляти ,,відвагу" активістів чеських, мадярських і словацьких, які свідомо фальшують історичну й правну минувшину Закарпаття і, зрозуміло, доходять до фальшивих висновків. І так наприклад, один з таких чеських активістів дописався в газеті ,,Прешовске новіни" з 16-го грудня 1990 року до того, що ,,винародовлююча політика Кремля переслала сюди (на Карпатську Україну) 280,000 українців, які сьогодні голосяться до руху С. Бандери та москалів-націоналістів". Мадярська газета в Ужгороді ,,Карпаті Іґаз Со" (,,Карпатська Правда") з 8-го серпня 1990 року ставить запит, ,,чи взагалі належали колись русини до Київської Руси". Рівнож болїє над тим, що чехи довший час не давали русинам автономії, але поведінка Мадярщини в Карпатській Україні в роках 1939-44-их їх не цікавить і не болить.

Словаки теж сприяють таким ,,історичним" арґументам, бо вони відповідають їхнім інтересам по відношенню до Пряшівщини. До цих голосів приєднується і ,,Русинська Оброда" на Пряшівщині, яка однозгідно виступає проти українського національного характеру русинів та їхнього краю.

Ввесь цей штучний рух створився ніби на удар якоїсь чудотворної казкової палички. Якось так нараз всі наші сусіди зажурились долею русинів та їхнім майбутнім і кожний по своєму радить, дає рецепту для щасливого майбутнього, зв'язуючи долю нашого краю з кожним, тільки не з Україною.

Чеських активістів особливо турбує справа приєднання Карпатської України до Української ССР, що приготовив президент Бенеш і його уряд в екзилі, а перевели парлямент і сенат в Празі.

З нагоди 20-ліття приєднання Карпатської України до України видала Рада вільної Чехо-Словаччини у Вашінґтоні заяву, яка звучала: ,,Рада не визнає відірвання Підкарпатської Руси, яке сталось проти волі підкарпаторуського люду, під натиском і примусом Совєтського Союзу, та надіємось, що ця спільна кривда буде направлена".

Коли Бенеш і його уряд в екзилі приготовляли справу приєднання, то п'ять членів уряду Карпатської України були в еміграції, більшість з них в Празі, і була можливість комунікації з ними. Бенеш не уважав за потрібне принаймні поінформувати їх про свої наміри. Члени Ради ВЧС, тодішні посли й сенатори, голосували в Празі за приєднання, навіть ніхто не стримався від голосування. В такій ситуації не можна уважати висунені ними закиди серйозними політичними арґументами.

В розмові з амбасадором СССР в Лондоні Майським в 1939 році Бенеш заявив, що ,,після війни, ми мусимо бути тривалими сусідами Совєтського Союзу. Для мене це одна з лекцій Мюнхену". Бенеш ніколи не грішив симпатіями до українців. У своїй статті ,,Повоєнна Чехо-Словаччина" в журналі ,,Форейн Афферс" (річ. XXIV з 1945 року стор. 397-8) признав український національний характер нашого краю такими словами: ,,Ще в 1919 році ми оба (я і Масарик) уважали Чехо-Словаччину опікуном Рутенії і були охочі відступити це опікунство, коли український нарід стане національно об'єднаним. Це сталось коли східня Галичина була включена до совєтської України".

Договір про приєднання був заключений 29-го червня 1945 року в Москві в трьох мовах — українській, словацькій та російській. Важніші постанови договору:

,,Закарпатська Україна (яка має згідно з чехо-словацькою конституцією назву Подкарпатська Русь), що на підставі договору з 10-го вересня 1919 року, укладеного в Сен-Жермен ан Ле, ввійшла як автономна одиниця в **рамки Чехо-Словацької Республіки, воз'єднується згідно з бажанням, виявленим населенням Закарпатської України,** і на підставі дружньої угоди обох великих договірних сторін із своєю давньою батьківщиною Україною і включається до складу Української Радянської Соціялістичної Республіки". Збірник законів і розпорядків Чехо-Словаччини з 21-го жовтня 1946 року ч. 186).

Чехо-словацько-совєтський договір має всі вимоги правоважного міждержавного договору. Був він підписаний уповноваженими представниками договірних держав, належно ратифікований, обмін ратифікаційними листами відбувся в Празі 30 -го січня 1946 року в добі, коли на території Чехо-Словаччини не було вже совєтської армії, ратифікація була затверджена президентом Бенешом і міністром закордонних справ Яном Масариком, договір був опублікований в цілості в офіційному Збірнику законів і розпорядків держави, чим набув і внутрішньоправної сили. Як сказано, під час голосування над договором в празькому парляменті не було ані одного голосу проти і навіть ніхто не стримався від голосування. Наведеним договором Чехо-Словаччина добровільно зреклася Карпатської України.

Після голосування над приєднанням в Празі о. Ян Шрамек, колишній прем'єр чехо-словацького уряду в екзилі, заявив журналістам, що це приєднання Карпатської України до Української ССР не є правоважне, бо на зміну території держави потрібно голосування народом вибраного парляменту і сенату, а ці члени, що голосували, не є з такого вибору. В конституції держави є постанова, що членів парляменту й сенату вибирає народ, але нема постанови, що виключає з наведеної ролі парлямент і сенат, що не походить з виборів.

Якщо прийняти твердження о. Шрамека за правдиве, то чим і як пояснити, що, наприклад, конституція Чехо-Словаччини з 29-го лютого 1920 року і Сен-Жерменський договір з 10-го вересня 1919 року були прийняті не вибираним народм парляментом і сенатом, а тільки революційним народним парляментом, що, очевидно, не походив з виборів. Слід зазначити, що прийняття обох наведених правних актів відбулося не повних три міцяці перед першими виборами до парляменту й сенату Чехо-Словаччини. Прийняттям цих актів перед виборами виключено з дискусії над ними карпатських русинів-українців, німців і мадярів, які не були заступлені в революційнім народнім парляменті. Тільки так могло статися, що в конституції держави є поважні правного

(Закінчення на стор. 3)

ВСЯ ДИВІДЕНДА ДО ФОНДУ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

Українська громада у Венесуелі

Серед країн Південної Америки, де знаходяться українські поселення, зустрічаємо добре зорганізовану й ідейну українську громаду у Венесуелі.

Українське поселення у цій країні — одне з наймолодших, бо бере свій початок тільки після Другої світової війни, у 1947 році. Спочатку у Венесуелі українцям доводилося дуже тяжко боротися з труднощами, не маючи жодної підтримки чи опіки державного департаменту, яку мали інші народи.

До цієї країни прибуло понад три тисячі українських поселенців — переважно галичани, буковинці, зі Західньої України. У більшості живуть у столиці Каракас та околиці. Там збудовано українську автокефальну православну церкву (настоятель і адміністратор о. прот. Леонід Лотоцький), українську греко-католицьку церкву (парох о. Зенон Хрущ, син відомого о. д-ра П. Хруща, першого греко-католицького священика у Венесуелі).

Центральною організацією є Українська громада Венесуелі (УГВ), заснована ще в 1949 році, коли щойно почалася еміґрація до цього краю, а потім засновані інші організації: Жіноче Об'єднання, СУМ, Комітет Визволення України, читальня „Просвіта", Пласт та інші. Є українська суботня школа, а недавно створена група бандуристів (керівник проф. Федір Якимець). Також існують дві вулиці, що носять ім'я Україна, на цих вулицях живе декілька українців.

У цій країні живуть або жили свідомі українці: Галина Мазепа, Василь Кричевський, Осип Панчишин, Роман Кошарич та інші.

В 1988 році у Венесуелі урочисто відсвятковано 1000-ліття Християнства України. Про ці святкування широко писала місцева преса. На жаль, серед нашої діяспори про життя і діяльність українці у Венесуелі майже нічого невідомо, дуже рідко коли з Венесуели подають відомості про громадську діяльність. Вістки доходять до нас, що тамошні українці виїжджають до Америки чи Канади. Натепер мало родин залишились у цій країні — приблизно 300 родин, більшість вже роджена у Венесуелі.

Корнелій Шмулик

Під патронатом
СВІТОВОГО КОНҐРЕСУ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ
ФІЛЬМ

„УКРАЇНА в ОГНІ"

який охоплює все минуле України — від княжої доби до сьогодні, знаходиться в кінцевій фазі продукції.

Однак фільм вимагає для закінчення додаткових фондів. Просимо наше громадянство допомоґти нам фінансово закінчити фільм.

Фільм „Україна в Огні" — це найбільша сила, яка покаже в правдивому світлі живий образ України. Даймо змогу, щоб фільм був в бібліотеках, університетах, і наша молодь мала доступ до нього.

Тому наше громадянство повинно мати більше вирозуміння до цього фільму, який заступить голокост України.

Імена жертводавців будуть відзначені у фільмі та у пресі.

Ярослав Кулинич, *фільмовий продуцент*

Пожертви просимо висилати на адресу: FILM FUND for "UKRAJINA V OHNI". No. of Account 9965. Self Reliance (N.Y.) FCU, 108 Second Ave., New York, N.Y. 10003.

ВИШЛІТЬ НА УКРАЇНУ БОГОСЛУЖБОВІ КНИГИ

священикам, парафіям і вашим рідним та знайомими:

Служба на Поклони — Канон Андрія Критського і Пасія	$ 3.00
Служби Божі Страсного четверга, п'ятниці, суботи й **Великодня служба**	7.00
Часловець (Часослов) — у твердій оправі	7.00
у м'якій оправі	5.00
Требник (найголовніші чини) — у твердій оправі	7.00
Український православний молитовник — у твердій оправі	7.00
у м'якій оправі	5.00
Проповіді на Апостольські Послання — митрополит В. Липківський	10.00
Всеношна Служба Божа	3.00
Граматика для поминання живих і спочилих (київського зразка)	1.00

(всі книги українською мовою)

Видавництво УАПЦ в ЗСА „Православний Українець"

ORTHODOX UKRAINIAN
5130 Prescott Street, Detroit, Mich. 48212

Заходом управи Відділу Українського Конґресового Комітету повіту Вестчестер, який очолює Мирослав Климко в Йонкерсі, Н. Й., величаво і достойно відзначено 73-тю річницю проголошення державности України та 72-гу річницю соборности.

Йонкерс відсвяткував дні державности і соборности України

У вівторок, 22-го січня, о годині 11-ій перед полуднем українці Йонкерсу разом зі священиками української католицької церкви св. Михаїла о. Едісоном Бойком і о. Ігорем Міджаком прийшли до будинку міської ратуші, де посадник Генрі Спалоні у присутності радного міста Сальваторе Скаляно та головного службовця Алойзіюса Мочидловського були учасниками цих наших святкувань. Молитву провів о. Ігор Мінджак. Першим промовцем був міський радний С. Скаляно, а другим промовляв великий прихильник українців та довголітній міський головний урядовець А. Мочидловський.

Посадник Г. Спалоні щиро привітав отців, представників установ і організацій та громадян і відчитав підписану ним проклямацію і проголошення 22-го Січня Днем українців.

Опісля всі вийшли на площу біля ратуша, де зібралися коло щогли. Відспівано американський гимн, а відтак український, під час якого хорунжі Осередку СУМ ім. 30 -го Червня 1941 року піднесли на щоглу український прапор.

Цю церемонію закінчено піснею „Боже Великий, єдиний".

В неділю, 27-го січня о 10-ій год. рано в українській католицькій церкві св. Михаїла о. Едісон Бойко відслужив Службу Божу в намірені українського народу, під час якої виголосив проповідь, присвячену аналізі боротьби українського народу за Церкву і державу.

Після Св. Літургії відправлено Панахиду за тих, які віддали життя за волю України. В часі Святої Літургії і Панахиди співав церковний хор під дириґентурою д-ра Олега Сохана.

В церкві організовану участь взяли члени Осередку СУМ із своїм головою д-ром Орестом Козіцьким та з прапорами члени Відділу Товариства Вояків УПА, 11-го Відділу ООЧСУ і Організації Оборони Лемківщини.

Дальші урочистості відбулися того ж дня о 3-ій годині по полудні в залі Дому СУМ. Молодь, організована в Осередку СУМ, зібралася в одній із заль, де також зійшлися члени Відділу Товариства Вояків УПА, хорунжі 11-го Відділу ООЧСУ та Відділу Організації Оборони Лемківщини. Всі організовано увійшли до залі, в якій мала відбутися святочна академія. Відслонено завісу сцени, яку удекорував Ярослав Кіцюка.

Першою точкою був апель, яким провадив старшина УПА Микола Сидор-Петя. Американський гимн відспівали дружинниці Осередку СУМ, а український — усі присутні.

Акт проголошення державности відчитала дружинниця Оксана Кулинич, а Акт соборности — дружинник інж. Андрій Горбачевський, Проклямацію посадника міста Йонкерсу — дружинниця Осередку СУМ-у Оксана Уздейчук.

Академію відкрив голова Відділу УККА Мирослав Климко, який коротко пригадав про стан, що відбувався на українських землях перед проголошенням 4-го Універсалу та під час проголошення Акту соборности. Хронологічно прийшов до сьогоднішнього стану, який є у світі, зокрема, в СССР і в Україні. На заклик голови Відділу УККА присутні хвилинною мовчанкою вшанували пам'ять тих, які віддали життя за волю України.

Святочну промову виголосив сотрудник української католицької церкви о. Ігор Міджак.

В мистецькій частині виступали учні школи Українознавства при парафії св. Михаїла, які виконали збірну деклямацію „22-го Січня" Лесі Храпливої та відспівали „О, Україно" при фортепіяновому супроводі Оксани Гаврилюк.

Дружинники Осередку СУМ під керівництвом д-р Марії Кіцюк виконали монтаж „День злуки" (при фортепіяні дружинник СУМ Ігор Гованський).

Хор дружинниць Осередку СУМ-у під мистецьким керівництвом Дарії Горбачевської і при фортепіяновому супроводі мґра Ярослава Палилика виконав „Києве мій" І. Шамо, музичне оформлення Богданни Волянської, „Розпрощався стрілець", пісня УПА, муз. оформлення Зої Маркович і „Зірвалася хуртовина", пісня УПА.

Закінчено цю вдалу академію піснею „Боже Великий, єдиний".

З приємністю треба ствердити, що програму виконано місцевими силами і то тими, які виховались в Осередку СУМ. Закінчили студії і більшість з них сьогодні є активними в Осередку та виховують юнацтво СУМ, а крім того знаходять час, щоб частинно перебирати працю в суспільно-громадських організаціях. В Україні їхні ровесники активні в боротьбі за самостійність і соборність України, а тут ті, які не бачили України, лише знають з гутірок їхніх батьків та на сходинах СУМ, сьогодні стараються передавати вже своїм дітям.

Тому не дивно, що після закінчення академії присутні ще довго залишалися в залі, ділилися приємними враженнями з відбутої академії та програми, яку виконали їхні діти або внуки.

Можуть жаліти ті, що не прийшли побачити на сцені ту зміну, про яку так багато пишеться і говориться, а в Йонкерсі ми побачили в неділю, 27-го січня.

Л. Л.

Соборно...

(Закінчення зі стор. 2)

характеру відхилення від постанов Сен-Жерменського договору в справі автономії краю та прав губернатора.

Чеські й словацькі автори, пишучи про Закарпаття, залюбки зв'язують український національний рух з большевизмом, а зі Сталіна роблять „великого українізатора". Українцям не потрібно представляти Сталіна, бо вони пізнали його значно раніше й основніше від чехів і словаків. Сталін винищив більше українського населення, як цілий чеський нарід, а в два рази більше, як словаків. Мета такого писання є ясна. Не маючи дійсних протиукраїнських арґументів, вони стараються таким способом кинути п'ятно на українців, тим самим робити політично невинними себе й свої народи. Як виглядала та „невинність" їхніх державних представників, вкажемо тільки на одного з них.

Міністер екзильного уряду Бенеша в Лондоні, його найближчий приятель і дорадник д-р Ріпка в своїй промові в 1942 році по радіо заявив: „Большевизм — це надлюдський ідеал, вічний ідеал, людський ідеал. Ідеал, який запалював мислі найблагородніших мужів від доби Платона, через вік християнський і французьку революцію по сьогодні... Як французька революція змагалась за здійснення ідеалу свободи, так старалась російська революція здійснити ідеал рівности".

Той сам Ріпка на прощальній пресовій конференції в Лондоні 15-го квітня 1945 року заявив, що не уважає побоювання західніх союзників оправданими, що його край може стати васалем Совєтського Союзу. Таких заяв державних мужів Чехо-Словаччини було далеко більше. Не диво, що вони мали завжди неґативне відношення до української справи й українців.

До цієї штучно створюваної акції про русинів як „окремого народу" висловили ми своє становище в заяві Карпатського Союзу, що була публікована в ЗСА з кінцем грудня 1990 року, а відтак в Пряшеві, Ужгороді та Львові.

Чехи, мадяри й словаки, кожний по своєму, радить русинам, як мають стати „окремим народом", подають рецепти для щасливого майбутнього русинів, зв'язуючи історично долю Закарпаття з будь-ким, щоб тільки не з Україною. Такого роду широко закроєні акції мають звичайно своїх опікунів, наразі невидимих, які дириґують тими голосними трубами. В своїй тисячолітній історії мали ми русини всяких чужих опікунів, яким не вдалося нашу правду заглушити.

Історія нас вчить, що проблеми розв'язуються остаточно щойно тоді, коли є розв'язані правильно. Іґноранцією історії, лукавством, фальшем проблеми правильно вирішити не можна. Нашим сусідам радимо займатись своїми власними справами, а на справи Закарпаття дивитись не через Ужгород, а через Київ.

„Синдром..."

(Закінчення зі стор. 2)

тонів харчів, що ми передали, то перевіряли, чи мука є мукою, а цукор є цукром! Чи і це входило до законного обов'язку митників, то вже нехай їх Господь судить, бож привезли ми допомогу для їхніх земляків, яким у Турі Реметі допомога дуже пригодилася.

Отак пройшов наш другий транспорт харитативної допомоги до Ужгороду та Закарпаття. Треба сказати, що партійна преса Закарпаття ні перший, ні другий раз не вважала за потрібне хоч словом згадати про гуманітарну допомогу з німецького міста Зіґену і, щойно два тижні після від'їзду з Ужгороду трьох мікроавтобусів, появилась стаття не в Ужгороді, а в Києві, — стаття, яка вже з першого речення починається брехнею. Справа в тому, що „журналіст з відрядженням" у Перечині не був, бо сам я передав речі директорові перечинського дитячого будинку, присутніми були троє митників та представники міськради з Ужгороду, можливо, що Петрушенко приїхав, коли ми від'їхали, але тоді не міг бути „свідком", як він пише. Та і друге речення продовжує брехню „відрядженого журналіста", бо до інтернату „підкотив" не один автобус, а два і одна легкова машина. Брехню продовжує „журналіст" і тим, що був там заступник обласного комітету Червоного Хреста. Може і був він у Перечині, та не тоді, коли ми виложили з наших автобусів харитативну допомогу для сиріт у Перечині. Звичайно, члени нашого товариства не зуміли все переглянути, і могло трапитись, що для дитячого будинку потрапило й таке, чого діти не можуть використати, але зведення Петрушенком всього до „ганчірок", а харчів — до гороху та зіпсутого соку, лише підтверджує загальну брехню професійного писаки, який здатний був би твердити, що чорне є біле, а біле — чорне.

Але горе-журналіст Петрушенко не зупинився лише на цій брехні. Чим далі, то він впевненіше переконує читача, як то він все „дослідив". Народна мудрість каже, що у брехні короткі ноги! Цього, певно, Петрушенко не врахував. Ото, щоб очорнити чесного голову міськради та виконкому Е. Ландовського, Петрушенко вдається до брехні, мовляв, голова тому виходив зустрічати на кордон транспорт, бо йому за те перший раз залишили „ксерокс" (зіракс), а другий раз — розмножувальну машину.

Ксерокс (зіракс) одержала Міська рада Ужгороду у листопаді від Товариства „Діялог" і перевіз його я особисто, про що може засвідчити сам начальник митниці громадянин Майор, оскільки ми мали телефонічну розмову. Та вершиною брехні Петрушенка виявилася реляція про „затриману" автомашину В. Сірки — „гостя Ландовського". Звичайно, тут писака не міг сказати правди, що В. Сірка приїхав до Ужгороду, щоб хоч пару годин побачитись з батьком, який вже вдруге приїхав з харитативним транспортом як організатор і керівник допомоги Закарпаттю. Він не сказав, що батько інваліда Афганістану В. Сірки лише кілька забавок передав внукам, бо три мікроавтобуси були повні гуманітарної допомоги для лікарень та сиріт і старців Закарпаття. Але ж брехати Петрушенко не побоявся Бога. Правдою є, що три картони-пакунки в машині були призначені для двох братів і одної сестри у Кривому Розі та Полтаві, а переслала їх старша жінка із Зіґену, яка дуже активно залучилася до акції „Допомога Україні", і я не міг відмовити їй у передачі убрання тим більше, що допомагала вона не тільки фінансово, але й фізично, щоб зібрати транспорт допомоги для земляків серед німців, де вона живе вже майже 50 років. Але брехні нема кінця, і тому Петрушенко пише неправду до кінця, мовляв, киянин був гостем Ландовського. Ні, не був. Він був в Ужгороді і в грудні і в січні, щоб побачитись з батьком, і це тільки одна правда. Але Петрушенко, певно, й подивитись батькові у вічі б не міг, бо якому ж батькові приємно зустрічатись з брехливим наскрізь сином?! Отак із статті „Гуманітарний синдром" вийшов „Брехливий синдром Петрушенка", і дивуєшся, що таку статтю вважають в редакції „Р. У", гідною першої сторінки, але ж не дарма кажуть „що у вітрині — те і в маґазині"!

Правдою є, що кілька годин, які я провів з моїм сином-інвалідом в Ужгороді, пройшли під постійним наглядом КҐБ, яке на машині їздило за нами і, напевно, саме в цій машині сидів „відряджений журналіст", бо як же інакше він дійшов би до того, що Сірку зупинила автоінспекція?! Щоправда і тут він збрехав, бо не за порушення зупинили машину мого сина, а тому, що „була службова вказівка". Але „відряджений журналіст" забув, що час брежнєвщини минув, що в Україні вже відомі поняття гласність та перебудова. Але брехливим „синдромом" нічого не перебудуєш, а що у брехні короткі ноги — то може й читачі „Радянської України" про це довідаються.

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. Надії Ґуляй

складаємо 25 дол.
на ФОНД ДІТЯМ ЧОРНОБИЛЯ.

Люся і Ігор ЧЕРНИЙ

У СВІТЛУ ПАМ'ЯТЬ

У світлу пам'ять померлих дорогих осіб на українські студії в Гарвардському університеті пожертвували:

Дружина — Мирослава Зубаль, дочки — Ліда Шаєнко з родиною і Ляриса Біланюк з родиною — $3,000; сестра — Орися Гнатчук — $400; Дана Вонторська, Олесь і Софія Вонторські — по $30, Орест і Анна Гаврилюки, Микола і Володимира Кавки — по $25, Орест Вонторський, Володимир і Галя Горбові — по $20, Дора Горбачевська — $10 в пам'ять і замість квітів на свіжу могилу бл. п. інж. ЯРОСЛАВА ЗУБАЛЯ.

Ірена Гладка — $2,000 у пам'ять сестри бл. п. мґр. РОМАНИ ГЛАДКОЇ.

Ірена Новицька і Марта Новицька з мужем Джаном Стейдл — $2,000 в пам'ять мужа і батька бл. п. ред. ОСИПА НОВИЦЬКОГО.

Марія Марусяк — $1,000 в сьому річницю смерти чоловіка бл. п. ОСИПА МАРУСЯКА.

Параскевія Пікас-Витвицька — $1,000 в пам'ять мужа бл. п. ІВАНА ВИТВИЦЬКОГО.

Олександра Олійник — $1,000 в пам'ять чоловіка бл. п. інж. МАКСИМА ГРИГОРОВИЧА ОЛІЙНИКА.

Лідія Кострубяк — $500 в пам'ять мужа бл. п. д-ра ВАСИЛЯ КОСТРУБЯКА.

Д-р Марія Савдик — $500 в пам'ять бл. п. АНДРІЯ і д-р ДАРІЇ САВДИК.

Юрій і Надя Цегельські — $500 в пам'ять бл. п. ІВАНА КОРОСТИНСЬКОГО.

Роман Вомпель — $250 в пам'ять дружини бл. п. МАРІЇ ВОМПЕЛЬ.

Лідія Андрієвська — $200 в пам'ять мужа бл. п. ВАСИЛЯ АНДРІЄВСЬКОГО.

Іриней і Рома Гарасимяки, Тетяна Дзівак, Ніна і проф. Омелян Пріцаки, Стефа Степанюк і Мирослав та Дарія Зайферт — по $100, Адріян Геврик, інж. Роман Бористен-Ткач — по $50, Іван і Наталія Олексини — $30, інж. Ярослав і Ольга Городецькі, інж. Ярко й Оля Зазулі, Тамара Орловська, Степан Сідлярчук — по $25, Вава Бачинська, проф. Степан Салик — по $20 у пам'ять і замість квітів на свіжі могили бл. п. ВОЛОДИМИРА І ІГОРЯ СТЕЦИКІВ.

Олена Папіж — $100 в першу річницю смерти мужа бл. п. ВАСИЛЯ ПАПІЖА.

Герта Соколик — $100 в пам'ять мужа бл. п. д-ра ВАСИЛЯ СОКОЛИКА.

Інж. Ярослав і Ольга Дужі — $100 в пам'ять бл. п. ФЕВРОНІЇ ФЕДЕНКО.

Іванна Петик — $100 в пам'ять мужа бл. п. СТЕПАНА ПЕТИКА.

Олена Кос з дочкою Євгенією та синами Михайлом і Ярославом — $100 в пам'ять чоловіка і батька бл. п. інж. РОМАНА КОСА.

Лука і Марфа Кудрик — $80 замість квітів на могили бл. п. ВАСИЛЯ МІНДЗЯКА і бл. п. НЕЛІ ФІЦИК.

Сальвина Іваницька — $50 в пам'ять мужа бл. п. МИКОЛИ ІВАНИЦЬКОГО.

Д-р Ярослав і Надія Мігайчуки — $50 в пам'ять бл. п. д-ра ЮРІЯ КУШНІРА.

Євгенія Кольцьо — $50 в пам'ять мужа бл. п. ВОЛОДИМИРА КОЛЬЦЯ.

Марія Крижанівська - $50 в пам'ять мужа бл. п. МИХАЙЛА КРИЖАНІВСЬКОГО.

Степан Сідлярчук — $50 в п'яту річницю смерти дружини бл. п. МАРІЇ СІДЛЯРЧУК.

Микола і Діоніза Ненадкевич — $30 в пам'ять бл. п. МИКОЛИ ТЕЛЯТИНСЬКОГО.

Анатоль Ромах — $25 замість квітів на могилу бл. п. ЯРОСЛАВИ ҐОЇВ.

Українська Культурна Організація в Данбурі, Коннектікат — $25 в пам'ять бл. п. д-ра АДАМА БІЛЕЦЬКОГО.

Джейн Міллер — $25 в пам'ять бл. п. інж. РОМАНА КРОХМАЛЮКА.

Інж. Василь Лагошняк — $25 в пам'ять бл. п. д-ра ЯРОСЛАВА ГОРОДИСЬКОГО.

Богдан і Наталія Перфецькі — $25 в пам'ять приятеля бл. п. ЛЕВА ГУМЕННОГО.

Дякуємо жертводавцям за пожертви, линемо до Господа з молитовним проханням, щоб дарив Померших вічним спокоєм і радістю.

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА
ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА

ПРО ХРЕСТ-ПАМ'ЯТНИК

У дописі „Відбулися Річні збори цвинтаря св. Духа" („Свобода" з 8-го березня) автор не подав, що цей хрест-пам'ятник збудовано за проєктом і вказівками інж. архітекта Аполінарія Осадци. Недогляд автора. — РСҐ.

Ділимося сумною вісткою з українським громадянством,
що 6-го березня 1991 р. на 76-му році життя, після довгої і дуже тяжкої недуги
відійшов у вічність

наш дорогий довголітній дириґент

бл. п.

Микола Володимирович Бринь

ПОХОВАНИЙ на цвинтарі Forest Lawn, Saint Paul, Minn. **9-го березня 1991 року.**
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Управа та хористи
українського хору „Дніпро" в Міннесоті

КЕРІВНИК БЕРЛІНСЬКОЇ ПРОКУРАТУРИ Ютта Лімбах повідомила кореспондентів, що її бюро видало наказ на арешт колишнього комуністичного лідера у Східній Німеччині Еріха Гонекера, який свого часу зарядив вбивати усіх тих своїх громадян, які без дозволу хотіли втекти до Західнього Берліну, або до західніх країн взагалі. Адвокати Гонекера запротестували проти зарядження про арешт, кажучи, що їхній клієнт є тяжко хворий

В газеті „Ню Йорк Сити Трибюн" з 8-го жовтня 1990 року надруковані коментарі редактора цієї газети і відомого знавця совєтської політики д-ра Альберта Вікса під заголовком: „Мемуари Хрущова: діра у пам'яті залишається невичерпаною". Д-р Вікс подає коментарі до третього видання мемуарів Нікіти Хрущова, яке вийшло у видавництві Little, Brown and Co., а уривки появилися в журналі „Тайм", ч. 1. Редактор журналу С. Талботт дістав ці мемуари на стрічках, ніби продиктованих Хрущовим тоді, коли він уже був на пенсії.

Доктор Вікс пише, що ця остання книжка затуманює кілька головних аспектів політичної біографії Хрущова. Він вважає, що совєти передали Талботту те, що хотіли, щоб Захід почув. Мемуари, твердить Вікс, мають багато прогалин, непослідовностей, розходжень, недоглядів. Один з таких недоглядів, згідно з Віксом, стосується кривавих чисток на Україні в 1930-их роках. Хрущов був одним з основних учасників у цьому ґеноциді, пише Вікс. Мільйони українців померли в концентраційних таборах або були силою переселені в різні частини імперії. В 1937—38 рр. більшість головних керівників і членів Центрального Комітету Комуністичної партії були ліквідовані з наказу Сталіна у співпраці з Хрущовим. Одначе, пише Вікс, мемуари не висвітлюють деталів ґеноциду і не приймають ніякої вини про події, хоч про Хрущова в його біографії у совєтській Військовій Енциклопедії пишуть, як про рушійну силу на Україні в кінці 1930-их років. Доктор Вікс оповідає, що біограф і соціолог

Н. Хрущов виправдує себе і партію

Державного Департаменту ЗСА Лазар Пістряк показує документами, що Хрущов давав НКВД прізвища українців, яких треба було усунути. Як тільки уряд у Києві був заарештований і знищений, Хрущова послали організувати новий уряд під його керівництвом. Хрущов був першим секретарем Комуністичної партії України від січня 1938 до 1947 рр. Під час Другої світової війни він був політичним комісаром в ранзі генерала Червоної армії. Вікс пише, що Хрущов у своїх мемуарах не згадує про вбивство польських офіцерів у Катинському лісі, ні про репресії і знищення людей в Галичині. Не згадує він і про концентраційні табори 30—50-их років. Він не пояснює, як совєтська імперська політика, основана на „національній за формою і соціялістичній за змістом", проводилася в життя такими „сатрапами" як Хрущов на Україні. Не пояснює також, що Хрущов і совєтський провід розуміли під „неминучим злиттям совєтських національностей". Д-р Вікс пригадує ще деякі з „дірок у пам'яті" Хрущова.

Прочитавши мемуари Хрущова, а також його секретну доповідь на XX з'їзді партії, в якій він інформував делеґатів з'їзду про злочини Сталіна, не тяжко розібратися щодо цілей, які перед собою ставив Хрущов, пишучи мемуари і проголошуючи доповідь.

Мемуари Хрущова — це не ті мемуари, які пишуть державні діячі на Заході. В них немає ні каяття, ні сповіді чи бодай правдивого висвітлювання фактів. Західні державні діячі залишають спогади для того, щоб залишити історії факти. Мемуари ж Хрущова мають на меті приховати факти, виправдати себе і партію перед своєю країною і перед світом. Хрущов був і до кінця залишився послідовником марксизму-ленінізму чи тієї інтерпретації, яку він спроможний надати цій теорії, а також диктатури пролетаріяту, знову ж таки, як він цю диктатуру розумів, бо фактично ніякої диктатури пролетаріяту в СССР не було, а тільки була і є диктатура партії.

Секретна доповідь є прикладом, який підтверджує сказане. Хрущов у доповіді виправдовує партію і Сталіна за все те, що відбулося до 1935 року. „Якби нас перемогли праві в 1928—29 рр., ми не мали б тяжкої індустрії, не мали б колгоспів, були б слабі, не озброєні". Отже Хрущов обвинувачує Сталіна тільки в тому, що „кілька років пізніше, коли соціялізм був в основному побудований, коли експлуататорські кляси були зліквідовані і групи ворожі до партії зменшилися і були політично переможені, тоді почалися репресії". Хрущов картає поведінку Сталіна з часів запровадження терміну „Вороги народу" (1937-1938 рр.). На з'їзді він не тільки не згадав про жертви колективізації, голоду 1933 року (те все пішло під рубрику клясової боротьби), але й не згадав того, що в період „ворогів народу" не тільки проводилися чистки партійців і членів ЦК, але й масове нищення простих робітників, селян, учителів, службовців, які заповнили масові могили Вінниці, Биківні тощо. Метою його доповіді було показати як культ Сталіна поступово розвивався в культ, який став „джерелом серії надзвичайно серйозних перекручень партійних принципів, партійної демократії, революційної леґальности". Це все, в чому винен був Сталін, згідно з Хрущовим, тобто в шкоді, яку він заподіяв партії. Для чого Хрущов зробив ці ревеляції? В другій книжці своїх Мемуарів Хрущов відверто пише про це. Після смерти Сталіна арешти продовжувалися. Ніхто не подумав ні про реабілітацію, ні про відпуск в'язнів з таборів. Більшість з них були в таборах три роки після смерти Сталіна. Цього прикрити не можна. „Рано чи пізно люди вийдуть з в'язниць і розкажуть родичам, знайомим. Ми мусимо відчитатися про поведінку партійного проводу на протязі цих років. Ми не можемо робити вигляд, що ми про це не знаємо. Партія нас може притягти до відповідальности. Ми у проводі і якби ми навіть не знали, що сталося, ми мусимо заплатити за це. Ліпше, якщо ми самі піднімемо це питання" — говорив Хрущов своїм колеґам перед з'їздом.

Отже причиною ревеляції був страх перед людьми. Звідси „дірки в пам'яті", прогалини, непослідовності. Правдоподібно, що не совєти переробляли Хрущова, як твердить Вікс, а Хрущов пробував переробити історію. Чи це йому вдалося, покаже майбутнє.

Олена Несіна

В пам'ять друга

Незабутній місяць червень 1941 року перед вибухом німецько-большевицької війни, ми з мґром Мирославом Бойком, на доручення ПУН, виїхали з Холму до Грубешова і звідтіля до Угнова-Рава-Руська, де перейшли нелеґально німецько-большевицьку границю, не зважаючи на бої. Ми не звертали на те уваги, ішли позаду близько бойових німецьких ліній і так зайшли аж до Львова. Там зайшли на організаційний зв'язок до Онуфрія Максимова.

Другого дня ми зайшли до Організаційної Централі при Академічній вулиці, де урядував — формував частини Теофіль Бак-Бойчук (псевдо „Батько") і відсилав у східню Україну. І там видно було надзвичайну здібність і бистроумність Т. Бака-Бойчука: кожну людину, а їх було тисячі кожного дня, треба було переслухати та дати відповідні інструкції. І я тоді запізнався ближче із тою непересічною людиною. Пізніше Т. Бак-Бойчук приїздив до мене в організаційних справах кілька разів до Снятина.

А в липні 1942 року, коли покликано мене на організаційну працю до Львова, я знов зустрівся з Т. Баком-Бойчуком і співпрацював з ним в Центральному Проводі ОУН, який очолював заступник голови ПУН полк. А. Мельника д-р Олег Кандиба-Ольжич, понад два роки, в найважчі часи найбільшого німецького терору, коли ґестапо вганяло за кожним членом ОУН.

Т. Бак-Бойчук мав свою найближчу родину, дружину і троє дітей, в Сяноці і дуже переживав що ніколи не міг відвідати їх, бо там чигало на нього ґестапо. Він нераз просив мене відвідати їх, коли я їздив до Сянока в організаційних справах, та розказати їм про наше життя. І коли ми опинились в ЗСА, то ми увесь час переписувались та бували у себе.

Хай моєму другові американська земля буде легкою.

Степан Касіян

В ЮГОСЛАВІЇ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ масові демонстрації проти федерального уряду. Демонстранти вимагають покінчити із сербським керівництвом і уступлення з посту президента Слободана Мілошевіча, колишнього комуніста, який, перемінившись на „соціяліста", далі проводить комуністичну практику урядування скеровану на збереження централізованої командної системи керівництва державою і відкидає перехід економіки на ринкову систему. Демонстрацію ініціювали дві основні опозиційні партії — Демократична і Рух за відродження Сербії. Протестуючі домагалися введення повних демократичних свобід і позбавлення рішальних впливів комуністів. Демонстранти зударились з відділами поліції, яка уживала крім гумових палок також сльозотечивий газ, воду з пожежних труб та інші відстрашуючі засоби. Коли це не допомагало до Беоґраду були введені підрозділи війська і на вулицях столиці появилися танки і панцерні вози.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

КАРЛО МИКИТИН, член УНС Відд. 132-го Т-ва Запорізька Січ в МекКіспорт, Па., помер 3-го січня 1991 року на 78-му році життя. Нар. 21-го серпня 1912 року в Експорт, Па. Членом УНС став 1930 року. Залишив у смутку Карла А. Микитина і Наталку Омдайк. Похорон відбувся 5-го січня 1991 року на цвинтарі Джефферсон Меморіял Парк в Піттсбурґу, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Михайло Смерека, секр.

АНАСТАЗІЯ БОГДАНОВИЧ, член УНС Відд. 219-го в Джерзі Ситі, Н. Дж. померла 27-го січня 1991 року на 83-му році життя. Нар. 23-го липня 1907 року в Австрії. Членом УНС стала 1939 року. Залишила у смутку дочку Стефанію Нікольс з мужем Фредом М. і внука Фреда М. мол. Похорон відбувся на цвинтарі Феймонт в Нюарку, Н.Дж.

Вічна Їй Пам'ять!

Секретар

МАРІЯ ҐУЗЯК, член УНС Відд. 161-го ім. св. Василія в Ембридж, Па. померла 15-го січня 1991 року на 87-му році життя. Нар. 15-го вересня 1903 року в Ремі, Па. Членом УНС стала 1942 року. Залишила у смутку Івана і Едварда Рудакевичів. Похорон відбувся 19-го січня 1991 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Ембридж, Па.

Вічна Їй Пам'ять!

Василь Гладьо, секр.

КСЕНЯ БАРАН член УНС Відд. 270-го ім. св. Івана Хрестителя в Джерзі Ситі, Н.Дж. померла 29-го вересня 1990 року на 84-му році життя. Нар. 22-го січня 1903 року в селі Карів, повіт Рава Руська, Україна. Членом УНС стала 1945 року. Залишила у смутку дочок Джін Вайдеман і Ґльорію Мессіну з родинами. Похорон відбувся на цвинтарі в Норт Арлінґтон, Н.Дж.

Вічна Їй Пам'ять!

С. Островський, секр.

ІВАН СВЕТ, член УНС Відд. 230-го ім. св. Івана Хрестителя в Янґставні, Огайо помер 12-го січня 1991 року на 68-му році життя. Нар. 22-го червня 1922 року в Янґставні, Огайо. Членом УНС став 1938 року. Залишив у смутку дружину Мері, дочок — Катерину Томпсон, Марилін Комбайн і Сузен Ваґнер та шестеро внуків. Похорон відбувся 15-го січня 1991 року на Габбард Юніон Семетері в Габбард, Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!

Аннабелла Боровицька, секр.

КАТЕРИНА ШЕПТА, член УНС Відд. 146-го ім. Івана Франка в Воррені, Миш. померла 20-го грудня 1990 року на 83-му році життя. Нар. 1907 року в Україні. Членом УНС стала 1940 року. Залишила у смутку дочку Мері-Лі з мужем Володимиром Провальним, двоє внуків і дальшу родину. Похорон відбувся 22-го грудня 1990 року на цвинтарі Вайт Чепел у Трой, Миш.

Вічна Їй Пам'ять!

Г. Корб'як, секр.

ЛЮДВІКА ДИРІВ, член УНС Відд. 233-го Молодечого Відділу в Лорейн, Огайо померла 1-го січня 1991 року на 64-му році життя. Народжена в Кутні, Польща. Членом УНС стала 1971 року. Залишила у смутку мужа Григорія, сина Володимира з невісткою Анною і внуком Юрком. Похорон відбувся на цвинтарі Кальварія в Лорейні, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!

Тетяна Сілецька, секр.

ВАСИЛЬ БОЙКО, член УНС Відд. 432-го ім. Т. Шевченка в Торонто, Онт. помер 3-го червня 1990 року на 78-му році життя. Нар. 1911 року у Волочиськах, Підгайці, Україна. Членом УНС став 1975 року. Залишив у смутку дружину Анну, дочку Ксеню з родиною. Похорон відбувся 5-го червня 1990 року на цвинтарі Проспект в Торонто, Канада.

Я. Зорич, секр.